

PODSUMOWANIE PROJEKTU

KSIĘGOZBIORY PRZEDWOJENNE JAKO ŹRÓDŁO DO HISTORII WARMII I MAZUR

Projekt dofinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu
„Nauka dla Społeczeństwa”.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

NAUKA DLA
SPOŁECZEŃSTWA

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

O PROJEKCIE

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie zrealizował w latach 2022-2024 projekt „**Księgozbiory przedwojenne jako źródło do historii Warmii i Mazur**”, finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa”. Realizacja projektu dała asumpt do prowadzenia szerokich badań proveniencyjnych i umożliwiła cyfrowe scalenie w Elektronicznej Bazie Proweniencji księgozbiorów, które obecnie znajdują się w sześciu olsztyńskich księżnicach. Wobec braku zarówno materiałów archiwalnych, a także katalogów bibliotecznych księgozbiory stanowią jedyną możliwość poznania ich losów. Znaki własnościowe, takie jak ekslibrisy, pieczętki, zapiski rękopiśmienne oraz naklejki są nieocenionym źródłem do historii książki i bibliotek, a także dziejów czytelnictwa i obiegu książki. Wyniki przeprowadzonych badań dały możliwość poznania losów księgozbiorów zanim trafiły one do obecnych właścicieli. Realizacja projektu wpłynie na intensyfikację badań nad historią instytucji kultury i antykwariatów w różnych okresach. Umożliwi poznanie - na ile to możliwe - struktury bibliotek, sposobów gromadzenia, przechowywania i zabezpieczania książek zarówno przed, jak i po II wojnie światowej. Projekt tworzy zatem szerokie spektrum możliwości badawczych dla historyków, bibliologów, ale także historyków kościoła, historyków szkolnictwa oraz filologów. Inauguracja projektu odbyła się 18 maja 2022 r. w siedzibie Instytutu Północnego.

CELE PROJEKTU:

- ❖ rekonstrukcja i scalenie księgozbiorów historycznych, których losy zostały dramatycznie przerwane przez II wojnę światową poprzez zbadanie proveniencji historycznych księgozbiorów Warmii i Mazur, stanowiących dziedzictwo regionalne, znajdujących się obecnie w sześciu najważniejszych olsztyńskich księżnicach - Archiwum Państwowym w Olsztynie, Bibliotece Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, Bibliotece Muzeum Warmii i Mazur, Bibliotece Uniwersyteckiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” i Wydziału Teologii UWM oraz Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie;
- ❖ włączenie w obieg naukowy niedostępnych dotąd źródeł do badań nad historią Warmii i Mazur znajdujących się w Instytucie Północnym im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie;
- ❖ ukazanie roli Polaków w ratowaniu dziedzictwa kulturowego w optyce zachowanych księgozbiorów historycznych na przykładzie działalności Emilii Sukertowej-Biedrawiny;
- ❖ rekonstrukcja pierwszej powojennej olsztyńskiej biblioteki naukowej;
- ❖ kształtowanie postawy świadomego odbiorcy kultury i dziedzictwa regionu;
- ❖ zachęcenie do refleksji nad księgozbiorami historycznymi w wymiarze społecznym i jednostkowym.

ELEKTRONICZNA BAZA PROWENIENCJI

W okresie realizacji projektu
w systemie zarejestrowano:

21534

egzemplarzy
ze znakami własnościowymi

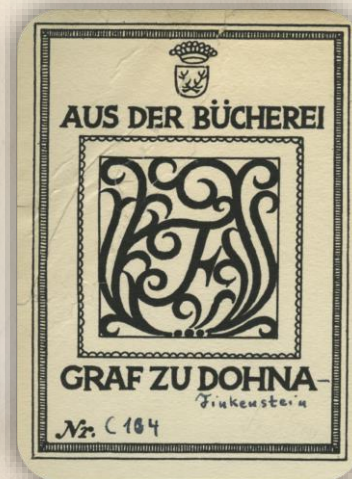
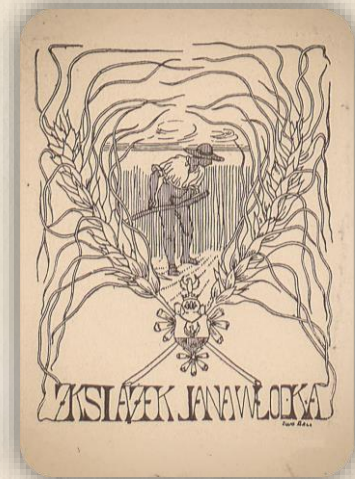
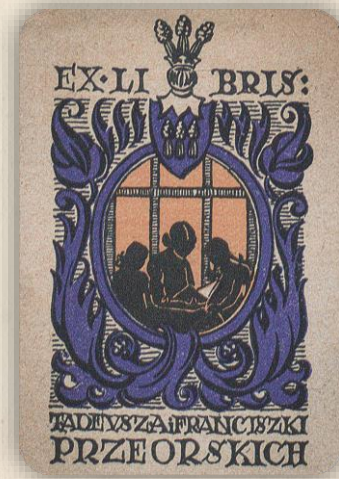
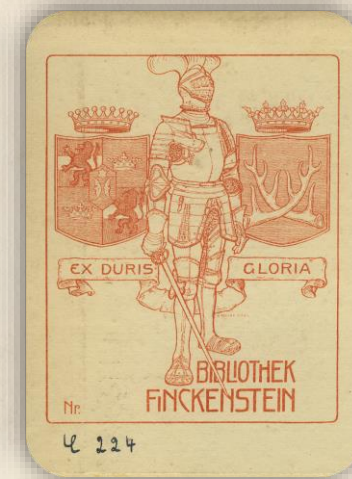
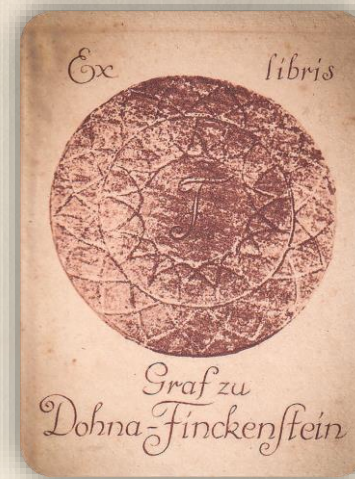
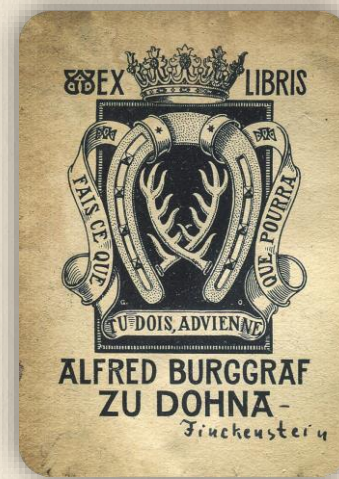
63705

skanów
znaków własnościowych

Zarejestrowano **6851**
nazw właścicieli znaków
własnościowych.

www.ksiegozbioryprzedwojenne.pl

PRACOWNIA BADAŃ KSIĘGOZBIORÓW HISTORYCZNYCH IM. E. SUKERTOWEJ-BIEDRAWINY

STACJA NAUKOWA INSTYTUTU ZACHODNIEGO
W OLSZTYNIE
(Instytut Mazurski)

Realizacja projektu umożliwiła:

- ❖ stworzenie pracowni Badań Księgozbiorów Historycznych im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Instytucie Północnym;
- ❖ stworzenie katalogu elektronicznego PBKH;
- ❖ stworzenie kolekcji cyfrowej starych druków polskojęzycznych ze zbiorów Instytutu Północnego.

W katalogu elektronicznym zarejestrowano **12534** rekordów oraz **6657** rekordów bibliograficznych.
Liczba starych druków w języku polskim zdigitalizowanych w ramach projektu liczy **78** tytułów.

❖ WYKŁADY I PRELEKCJE

- ❖ prelekcja dr Anny Bujko „**Księgozbiory prywatne na przykładzie księgozbioru Jana Włodka**” (Społeczna Szkoła Podstawowa 101 w Olsztynie, 26.10.2022 r.);
- ❖ prelekcja dr Anny Bujko „**Księgozbiory prywatne na przykładzie księgozbioru Jana Włodka**” (Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Erica Mendelsohna w Olsztynie, 01.12.2022 r.);
- ❖ prelekcja dr Anny Bujko „**Biblioteka Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego - historia i teraźniejszość**” (Instytut Północny, 8.12.2022 r.);
- ❖ wykład prof. dr hab. Zoji Jaroszewicz-Pierestawcew „**Tajemnice starych druków ze zbiorów Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego**” (Instytut Północny, 12.12.2022 r.);
- ❖ wykład Anity Romulewicz „**Historia i zbiory biblioteki w Markowie (niem. Reichertswalde)**” (Instytut Północny, 12.12.2022 r.);
- ❖ wykład prof. Arkadiusza Wagnera „**Renesansowe oprawy królewieckie**” wygłoszony w ramach Tygodnia Bibliotek (Instytut Północny, 11.05.2023 r.);
- ❖ wykład dr Ewy Chlebus „**Późnogotyckie introligatorstwo na Warmi**” wygłoszony w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, (Instytut Północny, 14.09.2023 r.);

...

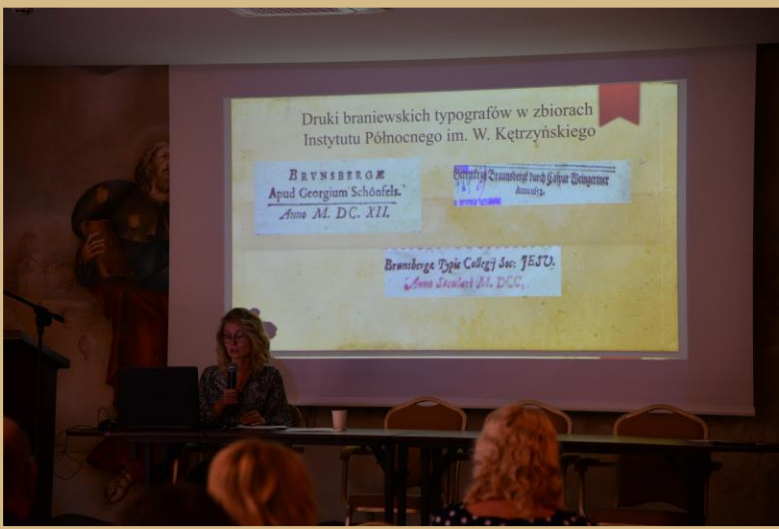

- ❖ wykład dr Anny Bujko „**Dzieje oficyny braniewskiej 1589-1773**”, wygłoszony w ramach Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki (Instytut Północny, 20.09.2023 r.);
- ❖ wykład ks. dr. Tomasza Garwolińskiego „**Stare druki z kolekcji biskupów warmińskich doby renesansu przechowywane w Bibliotece Hosianum w Olsztynie**”, wygłoszony w ramach Olsztyńskich Dni nauki i Sztuki, (Instytut Północny, 21.09.2023 r.);
- ❖ Wykład Alicji Łuczyńskiej pt. „**Woluminy ze Stadtbibliothek Königsberg w księgozbiorze Muzeum Warmii i Mazur**”, wygłoszony podczas Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki (Muzeum Warmii i Mazur, 21.09.2023 r.);
- ❖ Wykład dr Anny Bujko „**Życiorys zapisany w ekslibrisie**” (Miejska Biblioteka Publiczna w Ławie 16.01.2024 r.; Oddział PAN w Olsztynie i Białymstoku, 25.06.2024 r.).

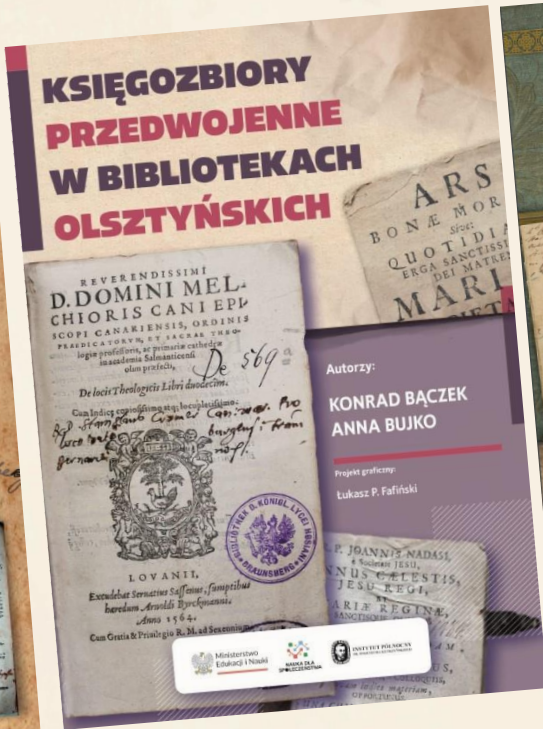

❖ CZYNNY UDZIAŁ W KONFERENCJACH NAUKOWYCH

- ❖ referat dr Anny Bujko „**Oficina braniewska**”, konferencja ogólnopolska „Warmia w czasie baroku. W 250-rocznicę zaboru Warmii 1772-2022”, Olsztyn 15.09.2022 r.;
- ❖ referat dr Anny Bujko „**Elektroniczna Baza Proweniencji jako źródło do interdyscyplinarnych badań naukowych**”. Konferencja naukowa „Hinc Omnia. Niedocenione bogactwo. Wykorzystanie danych bibliogr. i katalogowych zbiorów specjalnych w badaniach naukowych”, Warszawa 20-21.11.2023 r.;
- ❖ Referat mgr Anny Gromkowskiej „**Spuścizna po Hieronimie Skurpskim w zbiorach Muzeum Warmii i Mazur**” konferencja naukowa „Spuścizny w zbiorach archiwalnych, muzealnych i bibliotecznych”, zorganizowanej przez Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk 6-8.12.2023 r.;
- ❖ Referat mgr Alicji Łuczyńskiej „**Księgozbiory poniemieckie jako przykład spuścizny nieoczywistej**”, konferencja naukowa „Spuścizny w zbiorach archiwalnych, muzealnych i bibliotecznych”, zorganizowanej przez Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk 6-8.12.2023 r.;
- ❖ Referat dr Anny Bujko „**Zbiory o proveniencji królewieckiej w bibliotekach olsztyńskich**”, Spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 08.02.2024 r.;
- ❖ Referat dr Anny Bujko „**Polskojęzyczne druki wydane w Warszawie ze zbiorów Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego**”, konferencja naukowa „400 lat druku w Warszawie” – Warszawa, 11-12.03.2024 r.;
- ❖ Referat dr Anny Bujko „**Proweniencja księgozbiorów historycznych zachowanych w olsztyńskich księżnicach**”, konferencja naukowa „Wyblakłym atramentem pisane”, Kętrzyn 23-24.05.2024 r.

WYSTAWY

- ❖ **„Druki braniewskie w zbiorach Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego”**
(Instytut Północny, 18.05-31.10.2022 r.);
- ❖ **„Tajemnice starych druków ze zbiorów Instytutu Północnego”**
(Instytut Północny, 12.12.2022 r.-09.01.2023 r.);
- ❖ **„Polskojęzyczne druki królewieckie zbiorach Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego”**
(Instytut Północny 02-31.05.2023 r.; 01.09-31.10.2023 r.; 13.11-31.12.2023 r.);
- ❖ **„Druki braniewskie w zbiorach Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego”**
(Instytut Północny 18.09-10.10.2023 r.; 30.11-31.12.2023 r.);
- ❖ **„Księgozbiory przedwojenne w bibliotekach olsztyńskich”** wystawa plenerowa: Iława (03.01-01.02.2024 r.), Orzysz (09.04-19.04.2024 r.), Warszawa (23.04-20.05.2024 r.), Olsztyn (08-20.05.2024 r.), Ełk (20.06-20.07.2024 r.);
wystawa wewnętrzna: Instytut Północny (13.11.2023 r.-02.01.2024 r.), Biblioteka UWM w Olsztynie (08.05-15.05.2024 r.), oraz WPB w Olsztynie (13.05-13.06.2024 r.).

KAMPANIA SPOŁECZNO-EDUKACYJNA

❖ ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU:

TVP OLSZTYN

audycje na temat księgozbiorów historycznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Archiwum Państwowego w Olsztynie, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”, Biblioteki Instytutu Północnego

RADIO OLSZTYN

wywiad Alicji Kulik z Anną Bujko, audycja „Małe ojczyzny”; reportaż Alicji Kulik „Życiorys zapisany w ekslibrisie”, wywiad E. Zdrojkowskiej z Anną Bujko, audycja „Na papierze i w eterze”

TV KOPERNIK

audycje na temat historii przedwojennych księgozbiorów: Księgi i ludzie; Historia zapisana w księgach; Biblioteczne skarby; Niezwykłe losy książek; Tajemnice rodowych księgozbiorów; Księgozbiory w projekcie; Nie tylko exlibris; Skarby Biblioteki „Hosianum”; Konkurs na exlibris; Renesansowe oprawy królewieckie; Tajemnice modlitewnika księcia Albrechta; Wydarzenia EDD; Tajemnice pracowni introligatorskich na Warmii; Olsztyńskie Dni Nauki; Oficyna wydawnicza w Braniewie; Wystawa „Księgozbiory przedwojenne w bibliotekach olsztyńskich” i in.

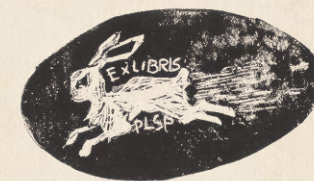
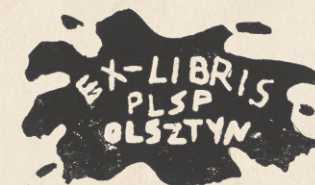
RADIO PLUS OLSZTYN, RADIO UWM FM

audycje postępów w realizacji projektu; Zaproszenie na wykład Prof. A. Wagnera „Polskojęzyczne druki królewieckie w zbiorach Instytutu Północnego” oraz wystawę w ramach Tygodnia Bibliotek; Cenne druki w zbiorach IP; Wydarzenia w ramach EDD i ODNiS, Wykład Ewy Chlebus w ramach EDD; wykład ks. dr Tomasza Garwolińskiego w ramach ODNiS; Braniewska oficyna wydawnicza; zapowiedź wystawy; podsumowanie realizacji projektu

❖ POZOSTAŁE FORMY KAMPANII SPOŁECZNO-EDUKACYJNEJ

KONKURS SZKOLNY NA EKSLIBRIS

Prace uczniów z Państwowego
Liceum Sztuk Plastycznych

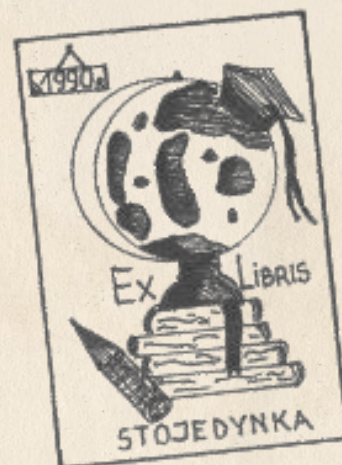

Ex Libris PLSP Olsztyn

SZKOŁA 101

SZKOŁA 101

Prace uczniów ze Społecznej Szkoły
Podstawowej 101 w Olsztynie

www.ksiegozbioryprzedwojenne.pl

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Ministerstwo
Kultury i Dziedzictwa

Instytut Północny
w Olsztynie

EKSLIBRIS REGIONALNY

Popularyzacji dziedzictwa piśmienniczego Warmii i Mazur służy również ekslibris regionalny, zaprojektowany specjalnie na potrzeby projektu w różnych wariantach graficznych. Stanowi on wkład w rozwój kultury czytelniczej i jest znakomitą narzędziem promocji, cieszącym się dużym zainteresowaniem odbiorców projektu.

